



Protestantse Kerk

Preekschets bij 1 Petrus 2 : 18 - 25 zondag 26 april 2026 Roepingenzondag

Door Els Visser, predikant en docent klassieke talen

Het eigene van deze zondag

Deze vierde zondag van Pasen, zondag Jubilate, staat ook wel bekend als de zondag van de Goede Herder vanuit de lezing uit Johannes 10. In navolging van onze katholieke zusters en broeders die al vele jaren de Wereldgebedsdag voor Roepingen, Roepingenzondag, kennen, is deze zondag vanuit de PKN ook als roepingenzondag benoemd.

Aan kerkenraden, predikanten, kerkelijk werkers en gemeenteleden wordt de oproep gedaan om met name op deze zondag te bidden om nieuwe voorgangers. Voorgangers komen immers niet uit de lucht vallen, zoals Giel Schormans het treffend verwoordde. Op deze zondag wordt in het oecumenisch leesrooster 1 Petrus 2 : 19-25 als epistellezing gegeven. Omdat het in deze verzen gaat om een andere roeping dan in het kader van deze zondag bedoeld is, is het aan het raden om óf meerdere verzen uit hoofdstuk 2, zoals het gedeelte over de levende steen, bij de lezingen en de verkondiging te betrekken, óf alle nadruk te leggen op de evangelielezing.

Uitleg

In de brieven van Petrus wordt nergens verwezen naar de tijd die Petrus als discipel met Jezus rondtrok. Het auteurschap van Petrus wordt door verschillende onderzoekers om uiteenlopende redenen betwijfeld, waardoor deze theologen spreken van pseudepigrafie. Voor de pro's en contra's van Petrus als auteur, o.a. op het gebied van stijl en hebraïsmen, geeft van Houwelingen en ook Counet een adequate en boeiende uiteenzetting. Voor de bruikbaarheid van deze bijdrage en vanuit de bedoeling van de schrijver om met het gezag van Petrus deze brief te schrijven, houd ik de naam Petrus aan.

Er is een mogelijkheid dat de tekst van deze brief gedeeltes uit een preek zijn geweest. In ieder geval was de tekst van de brief bekend in de gemeentes in het oostelijk deel van het Romeinse Rijk.

In het begin van hoofdstuk 2 roept de auteur op tot een leven in eerlijkheid en zuiverheid om als levende steen te worden gevoegd bij de hoeksteen, die Christus is, tot een geestelijk bouwwerk. (vs. 1-10). De auteur herhaalt zijn oproep om een goed leven te leiden, mede met het doel om anderen tot inzicht te laten komen. Dat verbindt de auteur met het zich voegen naar het wereldlijk gezag, dit om te handelen als vrije mensen maar ook als dienaren van God, met een samenvatting in vers 17 (vs. 11 – 17).

Na deze algemene oproep tot een goed leven en gehoorzaamheid aan de machthebbers gaat Petrus in op de situatie van huisslaven die, ook al doen ze het goede, kunnen lijden onder wrede meesters. Het is daarom aan te raden om de lezing uit dit gedeelte met vers 18 te beginnen. Vers 18, 19 Huisslaven (oiketai) moeten hun meesters gehoorzamen en zich voegen naar hen, ook naar de slechte meesters, zij die onberekenbaar handelen. Blijkbaar hoorden bij de gemeentes heel wat huisslaven. Maar tot de meesters van de slaven, waarvan er in de gemeentes er ook ongetwijfeld enkele waren, spreekt Petrus niet. Bij dit spreken van Petrus is het niet zijn bedoeling om tot een omwenteling in de sociale orde op te roepen. De huisslaven moeten zich schikken in hun lot, en kunnen onterechte straffen verdragen, omdat ze gericht zijn op God (NBV 201). Dit ei dia suneidèsin theou .. tis het 'wegens zijn geweten t.o.v. God' is wat moeilijk goed te vertalen. De Staten vertaling geeft 'om het geweten voor God', de Leidse vertaling komt tot de omschrijving 'omdat hij zich bewust is Gods dienaar te zijn' en Petrus-Canius vertaling: 'uit gewetensplicht

| Vindplaats van
| geloof, hoop en liefde



Protestantse Kerk

tegenover God'. De eerdere vertaling van het NBG gaf een omschrijving 'omdat hij met God rekening houdt'. Mijn voorkeur zou zijn om het woord geweten in een omschrijving te handhaven. Vanuit hun vrijheid in Christus (vs. 16) kunnen ze als dienaren van God handelen en zo het leed wat hen wordt aangedaan ondergaan. Gods genade (charis hier wellicht te vertalen met gave of genadegave) blijft bij haar of hem.

Heel tegenstrijdig zijn de woorden in vers 19 en 20: als vrije mensen slaaf blijven, en lijden dat genade is voor hen, omdat ze bovenal God willen dienen. In vers 21a betoogt Petrus dat dit juist hun roeping is, te lijden omdat ze goede daden blijven doen, hoe hun meester hen ook behandelt. In vers 22 en 23 Schrijft de auteur dat dit naar het grote voorbeeld van Christus zelf is, die leed tijdens zijn ondervraging en erna, toen hij bespot en gemarteld werd. Petrus citeert hier, met een bewerking, Jesaja 53 :9b. Het lijden van Jezus was onverdiend. Hij deed het goede En dit lijden mondde uit in het lijden aan het kruishout, (vers 24), voor onze zonden hamartiae, zoals het eerder, in vers 20 gebruikte woord hamartanontes (slaven die fouten begaan) Waar de schrijver eerst gericht spreekt tot de huisslaven, verschuift zijn spreken langzamerhand en keert hij weer terug naar het spreken tot de hele gemeente. In zijn woorden klinkt Jesaja 53 aldoor mee. De roeping van de gemeenteleden is om Christus te volgen, ook als dat lijden met zich meebrengt.

Voor de verkondiging

De lezing van deze zondag is geen vanzelfsprekende op roepingenzondag. Weliswaar gebruikt Petrus het woord roeping, maar dit is in een geheel andere context dan waar het op deze roepingenzondag om gaat. Het onterecht lijden omwille van onze goede daden beschouwen als roeping, naar het voorbeeld van het lijden van Christus, is in onze vrije samenleving niet aan de orde op de manier waarop het voor de eerste hoorders van deze brief gold. Het gaat hier immers om het lijden omwille van het geloof in Christus, niet om het algemeen menselijk lijden vanwege ziekte of verlies van dierbaren.

Wellicht is het te vertalen naar noties als in hoeverre we in onze levens uitkomen voor ons geloof in de Opgestane, ook als dat buitenaards of belachelijk wordt gevonden. Het uiten van ons geloof in woorden en daden zal daarbij altijd met wijsheid gepaard moeten gaan, hoe iets op de juiste manier te doen, wat te zeggen en wanneer te zwijgen. Dit mede om geen bewijsdrang, het eigen gelijk, te laten overheersen.

Vanwege de geheel andere setting van het woord roeping zal in de verkondiging dan ook al snel de nadruk op evangelielezing uit Johannes 10 komen te liggen. Hierin staan de woorden over Jezus als deur van de schaapskooi centraal, maar tevens klinkt erin mee hoe Hij herder is van de schapen. Daarom zou vers 11 of vers 11 – 15 erbij gelezen kunnen worden.

Wanneer de voorganger de figuur van Petrus meer centraal in deze dienst wil plaatsen is er te denken aan de evangelielezing uit Johannes 21 : 15 – 19, waar, evenals in Johannes 10, de thematiek van het herderschap naar centraal staat. Naar het voorbeeld van de goede Herder zijn voorgangers immers geroepen om goede herders te zijn voor degenen die aan hen zijn toevertrouwd.

Petrus was een geroepene. Ondanks zijn verloochening van Jezus vraagt Jezus hem expliciet om de schapen en lammeren te weiden en te hoeden (Johannes 21). Maar deze opdracht volgt na de vraag over het waarlijk liefhebben van Jezus. Vanuit de gegeven en ontvangen liefde van God zetten christenen zich in voor anderen.

De opdracht aan Petrus, het 'weidt mijn schapen' biedt een op een vanzelfsprekende manier een lijn naar de evangelielezing van deze zondag over de goede Herder uit Johannes 10.



Protestantse Kerk

'Maar ik ben Petrus niet' is een vanzelfsprekende tegenwerping. Maar elk mens heeft eigen gaven en talenten, elk mens heeft een eigen opdracht in het leven.

Roeping heeft te maken met toewijding, toewijding aan de taak die aan ons is toevertrouwd, toewijding aan de Heer van ons leven. Daarvoor is meer nodig dan alleen eigen intelligentie en energie. Zoals Jezus vervuld was met geest van God en zo toegerust was om zijn taak te volbrengen, zo hebben we als volgelingen van Hem de heilige Geest nodig om vanuit zijn kracht ons te kunnen inzetten in deze wereld.

Onze roeping is om God te dienen. Dat kan bij allerlei taken en in allerlei beroepen. Een voorganger is niet meer geliefd bij God dan een loodgieter.

Maar gemeentes hebben voorgangers nodig. Bidden voor nieuwe voorgangers blijft nodig. En daarnaast, mochten we iemand kennen van wie we denken: een studie theologie zou prachtig bij haar of hem passen, de moed en de wijsheid om zoiets met bescheidenheid aan die ander te vertellen.

Bij het bidden om nieuwe voorgangers moeten we niet alleen denken aan jongeren. Een studie theologie aan universiteit of hogeschool kan immers ook voor vrouwen en mannen in een latere levensfase een antwoord zijn op Gods roepstem.

Geschiktheid, in de vorm van intellectuele gaven, sociale-emotionele vaardigheden e.d., zijn nodig om zich te kunnen ontwikkelen tot een goede predikant of kerkelijk werker. Maar we weten ook van mensen aan wie ontbrak aan enkele vaardigheden op dat vlak. Toch riep God hen tot een bepaalde taak. Mozes met zijn 'ik kan niet goed spreken' is hiervan een duidelijk voorbeeld.

Mogelijke liederen.

Het Ionaliëd 'Wil je opstaan en mij volgen', Lied 40, uit de bundel 'Liederen en gebeden uit Iona en Glasgow' mag op deze roepingenzondag niet ontbreken. Ook Ionaliëd 49 'Wees in uw roeping eensgezind' (ook te vinden in de bundel Hemelhoog, lied 711) past goed bij deze zondag.

Mogelijke andere liederen voor de kerkdienst op deze zondag:

Rond het thema 'roeping':

Liedboek 612; 826; 827; 531; 974; Het lied 'Priesters in de wereld', geschreven bij het boek van Stefan Paas (zie Kerkliedwiki)

Rond het thema 'herderschap':

Liedboek 23b; 23c; 651; 653; Opw. 121 (= Hemelhoog 9); Opw. 215 (= Hemelhoog 10, andere tekst dan liedboek 23c); Opw. 790;

Bij thema 'vrijheid': liedboek 611;

Over Petrus: lied 'Heb je Mij lief' lied nr. 180 uit de bundel 'Een vogel is er thuis'; ook lied 41 uit deze bundel is mogelijk, met erin een groot deel van Petrus' levensloop. Wel vraagt dit lied vraagt om vooraf ingestudeerd te worden met een adhoc klein gemeentekoor.

Met een muziekgroep: liederen van Sela 'God roept ons'; 'Mijn Herder'; 'Jezus leidt zijn kerk'; Opwekking 701 'Hoor de roep van de Koning';

Liederen met de kinderen:

Bij Joh. 21 'Petrus viste op het meer' Hanna Lam en Wim ter Burg, Alles wordt nieuw III,23 Bij Joh.

10: 'Jezus is de goede Herder' Elly en Rikkert



Protestantse Kerk

Geraadpleegde literatuur

M.H. Bolkestein, De brieven van Petrus en Judas, Nijkerk 1984 (vierde druk)

Patrick Chatelion Counet, 1 & 2 Petrus, Judas, 's Hertogenbosch 2006

Uwe Holmer und Werner de Boor, Die Briefe des Petrus und der Brief des Judas, Wuppertaler Studienbibel, Kassel 1976

P.H.R. van Houwelingen 1 Petrus Rondzendbrief uit Babylon, 2013 (vijfde druk)

Amy-Jill Levine en Marc Zvi Brettler (red.), Het Nieuwe Testament met Joodse toelichtingen, Haarlem/Antwerpen 2024

Postille 61 ook te vinden op de website theologie.nl)

Giel Schormans, Voorgangers komen niet uit de lucht vallen

<https://www.theologie.nl/voorgangers-komen-niet-uit-de-lucht-vallen-woordendienst/>
<Start>